

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

60. An actus, qui est causa omissionis culpabilis, sit peccatum distinctum ab ipsa omissione? Et an actus, qui fiunt ab operante post propositum omittendi praeceptum, ut si quis, v. g. proponeret ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

eidem virtuti religionis, non tamen eodem modo illi opponuntur, cum diuersam materiam respiciant, & diuersam habeant deformitatem; nam accedere cum peccato mortali ad Eucharistiam, opponitur reuerentiae Sacramento debita quoad puritatem animae, quae puritas est dispositio necessaria ex iure naturali diuino. Accedere vero ad illam non ieiunum, opponitur reuerentiae debita, quo ad dispositionem corporalem, & non est dispositio necessaria ex iure naturali, & diuino. Adde quodd homicidium, furtum, contumelia eidem virtuti opponuntur, nempe iustitiae commutativae, & tamen differunt specie solum ob materiae diuersitatem nedum ex quocumque defectu.

Alibi in to. 2. Ref. 85. 86. 87. & in Ref. 77. §. Sed licet inter principium, & medium, a ver. nā post sex. & in Ref. 78 §. vlt. ad melium ver. Hae sententia.

2. Notandum est tamen hic obiter, quod ego alibi docui, posse infirmum periculosè agrotantem sumere Eucharistiam non ieiunum post intervallum sex dierum; imò adduxi Ludovicum de San Iuan, putantem sufficere intervallum trium dierum; nunc vero addam ea, quae praeter Armillam notat circa praesentem quaestionem Hurtado *vbi supra à dis. ficut. 16. in fine*, vbi sic ait: Doctores ferè omnes pro repetitione Eucharistiae sumendae ab infirmo periculosè agrotante non ieiuno, requirunt intervallum aliquorum dierum inter vnam, & alteram communionem; Tabiena intervallum sex dierum; Armilla vero nullum assignat, absque dubio credens, repeti posse quoties potest à sano ieiuno, quod in Concilio Constantiensi *sess. 13.* indicari videtur, dum excipit infirmos absque vlla limitatione, quo videtur indicare, toties posse ab illis non ieiunis sumi, quoties à sanis ieiunis. Ita Hurtado, vide me ipsum *in 3. pari. tract. 4. resol. 4. 4.* sed ego in casibus contingentibus libenter concederem infirmis, posse recipere iterum sacrum viaticum post intervallum trium, vel quatuor dierum.

RESOL. LVIII.

An qui non audit Missam in die Dominico, in quem incidit Festum alicuius Sancti, satisfaciatur dicendo in confessione se in die Festo semel Missae Sacramentum praetermississe?

Idem quaeritur, si eodem die duplici titulo ieiunandum sit.

Et idem est, si quis Festum violasset opere seruilis ratione duplici Festi occurrentis.

Et cursum inferatur, quod qui furatur rem Sacram de loco Sacro, satisfaciatur, si dicat, se furatum fuisse rem Sacram, nec opus est dicere de loco Sacro. Ex part. 1. tract. 7. Resol. 22.

Sup hoc in to. 4. tr. 6. Ref. 63. ex doctrina §. 1. & 2. & signa- ter §. 3.

§. 1. Negatiuè responderi Tannerus *in 2. 2. disp. 5. q. 6. dub. 2. n. 24.* Homobonus *de exam. Eccl. disp. 1. tract. 5. c. 12. q. 76.* Fabrus *de Panis. in 4. sent. disp. 17. q. vnic. disp. 2. 4. cap. 2. n. 36.* Nauarrus *in Manuali. c. 1. n. 4.* Lopez *in instr. part. 1. c. 29.* Rodriquez *in summ. tom. 2. c. 23. n. 3.* Coninch *de Sacram. disp. 2. dub. 6. n. 47.* Reginaldus *in praxi. to. 1. lib. 6. c. 4. n. 129.* & alij, qui putant, in tali casu non sufficere, si penitens dicat: Omisi Sacrum in die Dominico, sed opus est dicere, in illo die Dominico incidisse, v.g. festum D. Ioannis Baptistae.

2. Sed contrariam sententiam puto esse probabiliorem, quam tuentur, & docent Vasquez *in 3. p. tom. 4. q. 9. 1. art. 1. dub. 4. num. 9.* Nugnus *in addit. ad 3. part. quaest. 9. art. 2. dub. 3.* Henriquez *lib. 5. c. 5. n. 6.* Glossa, *lit. B.* Sancius *disput. 1. 1. num. 17.* Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. disput. 1. 6. num. 6.* vbi sic ait: [Hinc deducitur pro materia de Penitentia, dum obligat praecipuum audiendi Sacrum, aut abstinendi

à seruilibus, ratione duplici Festi concurrentis, vt si Festum incidat in die Dominica; aut ieiunii, ratione vigiliae incidentis quatuor anni Temporibus, aut Quadragesimae, vnicam esse malitiam, praecipuum illud transgredi; atque ita sufficere fatere dicentem, se ieiunium, aut Festum violasse. Idem docet etiam Ledesma *in sum. to. 1. de Pen. c. 19. concl. 6.* Megala *in 1. p. lib. 1. c. 16. n. 5.* Sa verb. *Confessio, §. quidam putant.* Et hanc sententiam magis in praxi esse vltu receptam, testatur Homobonus *de exam. Eccl. part. 1. tr. 5. c. 12. q. 76.*

3. Vnde ex his inferitur, quod qui furatur rem Sacram de loco sacro, satisfaciatur, si in Confessione dicat, se furatum fuisse rem sacram: nec opus est dicere de loco sacro, quia vtraque illa circumstantia ad eandem rationem formalem virtutis religionis spectat. Ergo, &c. Et ita docet Fagundez *Præcept. 2. lib. 4. cap. 5. num. 2. 1. in fine.*

RESOL. LIX.

An si quis omisit, v.g. Sacrum propter studium, teneatur explicare in confessione hanc circumstantiam: Ex part. 1. tract. 7. Ref. 62.

§. 1. Affirmatiuè respondet Zumel *in p. 2. q. 7. 1. art. 5. disp. 4.* qui citat Gandauentem, Gabriellem, Riccardum: putat igitur in tali casu, studium, ex cuius affectu omittitur Sacrum, in die festo, esse peccatum specie, ac numero distinctum ab ipso peccato omissionis, ac proinde distinctè in Confessione explicandum.

2. Sed ego contrariam sententiam sustinendam esse puto, quam docent Valentia, Medina, Azorius, & Vasquez, quos citat, & sequitur Tannerus *in part. 2. disp. 4. q. 4. dub. 2. n. 15. & 20.* Et ratio est: quia voluntas ipsa omittendi, atque etiam actus ille ex se malus cuius affectu inordinato omittitur aliquid praecipuum, per se, ac formaliter loquendo, nec specie, nec numero distincta sunt peccata à subsequente omissione, ac proinde, nec distinctè in confessione aperienda sunt. Actus enim ille idèd malus est, quia ordinatur per modum causae, siue mediij, ad consummandum omissionis peccatum: sed in genere moris vnum peccatum numero censetur actus consummatus peccati, & ceteri, qui ad ipsam consummationem ordinantur, si aliunde mali non sunt; ergo, &c. Igitur absolute dicendum, quod actus, qui est causa omissionis, si per se alioqui malus non sit, non est peccatum specie, vel numero distinctum à subsequente omissione.

RESOL. LX.

An actus, qui est causa omissionis culpabilis sit peccatum distinctum ab ipsa omissione?

Et an actus, qui sunt ab operante post propositum omittendi praecipuum; vt si quis, v.g. proponeret omittendi Missam propter pigritiam, vel aliam causam, & postea tempore celebrationis Missae domi studeat, aut ambularet, an, inquam, hi actus dicantur causa omissionis Missae, & consequenter sint peccata? Ex part. 3. tractat. 6. & Misc. 2. Resolut. 8.

§. 1. Vt si quis ita studio sit intentus, vt relinquat audire Missam, an istud studium sit in seipso peccatum, & contineat in se deformitatem distinctam à malitia omissionis Missae? Negatiuè respondendo cum Vasquez *in part. 2. disp. 93. c. 3. n. 10.* Beccano *p. 2. Theol. scholast. tr. 2. c. 3. q. 5.* & aliis. Dico igitur tam voluntatem expresse omittendi, quam opus, quod

quod est causa omissionis, non solum non esse peccata distincta ab ipsa omissione, verum etiam neque esse peccata commissionis, sed omissionis tantum, quidquid asserant in contrarium Salas in p. 2. tract. 1. §. 3. disp. 1. sect. 7. & S. Valentia tom. 2. disp. 6. q. 1. punct. 4. & alij. Unde satis est ut quis dicat in confessione, Missam non audiui, nec opus est causam exprimere omissionis Missae, vel voluntatem expressam omittendi, quae omnia si essent peccata commissionis, deberent in confessione explicari.

2. Sed hic obiter posset quis curiosè inquirere, an actus qui sunt ab operante post propositum omittendi praecipuum, ut si quis, v. g. proponeret omittendi Missam propter pigritiam, aut aliam causam, & postea tempore celebrationis Missae domi studeret, aut ambularet, an, inquam, hi actus dicantur causa omissionis Missae, & consequenter sint peccata? Negatiue respondet Medina in part. 2. q. 7. art. 5. dub. 2. Aluar. in p. 2. disp. 1. 2. 6. n. 2. Salas in p. 2. tr. 1. §. 3. disp. 2. sect. 6. n. 1. 02. licet contrarium asserat Valentia tom. 2. disp. 6. quæst. 5. punct. 4. Sed tu circa praesentem quaestionem vide Filiucium tom. 2. tr. 2. c. 7. n. 268. Layman in Theol. mor. lib. 1. tr. 3. c. 4. n. 43. Becanum ubi sup. c. 2. n. 5. & 6. & alios sequere.

RESOL. LXI.

An sit necessarium in confessione ipsam omissionem explicare, vel sufficiat tantum se accusare de causa omissionis data? Ex part. 1. tract. 7. Res. 65.

§. 1. **E**ssè explicandam ipsam omissionem, putant communiter Doctores, quos sequitur Tannerus in p. 2. disp. 4. dub. 3. n. 35.

1. Sed contrarium sententiam etiam probabilem esse existimo, quam tuetur Vasquez in part. 2. tom. 1. disputatione 94. cap. 3. num. 16. post illum Bonacina de legib. 2. quæst. 4. punct. 4. num. 8. ex illo principio, in quo docet, peccatum omissionis tunc solum imputari, adeoque committi, quando causa culpabilis omissioni datur; ipsam verò omissionem actualem pro tempore, quo praecipuum obligabat: quia sub libera potestate omittentis non est proprie peccatum non esse, nec eo quidem modo, quo aliqui actus externus peccati, peccatum dicitur, deriuata, scilicet, malitia in ipsum ex voluntate, sed esse solum effectum peccati. Quod ita etiam pariter dicendum est de homicidio ex ebrietate, & de pollutione in somno culpabiliter sequuta: itemque de vulneratione actuali per emissam sagittam facta, &c.

3. Sed audiamus Vasquez de hac re differentem: [Si haec omnia exteriora (asserit) quae diximus, non essent peccata; sequeretur, non esse necessarium, ea in Confessione exprimere; sed satis esse explicare causam eorum liberè positam fuisse somno, aut ebrietate: hoc autem est contra consuetudinem fidelium omnium, qui ea semper confitentur: ergo, &c.] Respondeo, non esse exprimenda in Confessione: fideles autem plurimi ea explicant; quia nesciunt ea non esse peccata; vel etiam, quia eo facto rectè explicant culpam, quam commiserunt, praebendo causam, & occasionem; idè prohiberi non debent à talium euentuum confessione, praesertim cum ipsa explicatione euentus optime explicetur, quidquid peccati in causa praecessit, & parum vnum ab alio distet: at si quis praesens ea exprimere vellet, quae debet, non est cogendus euentus explicare ratione Confessionis, sed aliquando ratione restitutionis, vel irregularitatis; sed satisfaceret praecipuo, si diceret, se d. disse proximam causam tali omissioni, vel pollutioni. Nec etiam opus est in Confessione dicere:

Tom. 1.

Ego potu, & cibo nimio mihi intuli morbum lethalem; se sufficit fateri, causam illius dedisse. At, quando opus externum est secundum se peccatum, quia liberè semper manet sub nostra potestate, tunc debet semper explicari. Ita Vasquez, satis quidem probabiliter, quidquid aliqui obmurmurent. Dicendum est igitur absolute, ipsam actualem occasionem, seu vulnerationem hominis per sagittam, aut homicidium praesens in ebrietate commissum, vel etiam pollutionem culpabilem in somno, non esse peccata propria, sed tantum effectus peccati. Et ita etiam hanc sententiam cum Vasquez docet nouissime Layman in Theol. mor. lib. 1. tr. 1. c. 3. n. 5.

4. Sed, si aliquis hanc quaestionem fusiùs explicatam cum variis Doctorum sententiis videre cupiat, adeat Malderum in p. 2. q. 72. artic. 6. Lorcam in p. 2. to. 2. quæst. 4. disp. 7. de peccatis. Azorium tom. 1. lib. 4. cap. 3. quæst. 3. Zumel in p. 2. quæst. 71. art. 5. disput. 5. Filiucium tom. 2. tract. 2. 1. cap. 7. num. 271. Becanum in p. 2. tract. 2. cap. 3. quæst. 6. Pelantium in part. 2. q. 71. art. 5. disp. 3. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 3. dub. 6. n. 1. & seq. Vide tertiam huius Operis Partem. Tract. 4. de Sacram. Res. 67. in fine.

*Quæ hic est inf. Res. 165.

RESOL. LXII.

An si Clericus: v. g. in diuturna navigatione abiiciat Breuiarium, teneatur aperire hanc circumstantiam, vel ei sufficiat dicere, vigesies v. g. omisi Horas Canonicas?

Et notatur pro praxi, quod propositum omittendi, vt & actus ille, quo quis ademit facultatè præcepti exequendi, & exercendi per accidens in confessione explicandum est; vt si quis v. g. proposuit per multos dies Officium Diuinum omittere, sed deinde propositum mutans non nisi quinquies omisit.

Idem dicendum est de similibus aliis? Etiamque aduertitur eum, qui post abiectum Breuiarium dolet de causa omissionis data, non amplius peccare omittendo Horas, quandiu nouam negligentiam in comparando Breuiario non admittit. Ex part. 1. tract. 7. Res. 63.

§. 1. **R**espondeo sufficere. Ita Tann. in p. 2. disp. 4. q. 4. dub. 2. n. 25. & 26. Et ratio est: quia impotentem se reddere ad actum præcepti, solum prohibetur præcepto affirmatiuo de actu exequendo; ac proinde non aliam habet malitiam, quam ipsamet omisso actus præcepti: ergo, &c. Dicendum est igitur, quòd talis actus, quo quis se reddit impotentem, non est distinctum peccatum ab omissione, re ipsa consequente: & idè sufficit confiteri omissionem ipsam.

2. Notandum est tamen pro praxi, quòd propositum omittendi, vt & actus ille, quo quis facultatem ademit actum præcepti exercendi, per accidens aliquando in confessione distinctè explicandum est: vt, si quis, v. g. proposuisset per multos dies Officium diuinum omittere: sed deinde propositum mutans, non nisi quinquies omisit. Aut, si quis in navigatione, vel itinere, abiecto Breuiario, cum implicito proposito omittendi Horas per integram hebdomadam, mox postea respiceret, vel acquisito Breuiario post tres dies horas recitaret: in his, inquam, casibus, cum longè maius peccatum sit ipse actus ex causa omissionis, quam subsequens omisso, non satis esset in confessione solum omissionem confiteri.

3. Notandum est etiam, eum, qui post abiectum Breuiarium dolet de causa omissionis data, non amplius peccare omittendo Horas, quandiu nouam negligentiam in comparando Breuiario non admittit: quia omisso ipsa peccatum non est, si pro tempore,

li 2 quo